

IVZINŠTITUT ZA VAROVANJE ZDRAVJA
REPUBLIKE SLOVENIJE

Lokacija dokumenta	www.ivz/Področje dela/Nalezljive bolezni/Izbruhi nalezljivih bolezni
--------------------	---

Oznaka dokumenta	VKLJUČITEV V VRTEC/ ŠOLO PO PREBOLELI NALEZLJIVI BOLEZNI ALI OKUŽBI - SMERNICE
Verzija dokumenta	ver.1 /2012 –15.02.2012
Zamenja verzijo	
Uporabnik dokumenta	CNB, epidemiologi, strokovna javnost, šole, vrtci

Dokument pripravili	T. Frelih, A.Kraigher, N. Čakš, A.Krt-Lah, J. Marinko, N. Hudopisk
Skrbnik dokumenta	T. Frelih
Pregledali in posredovali pripombe	M.Seher-Zupančič, M. Troha, A. Cimperman
Odobril	A.Kraigher

Datum izdaje dokumenta	5. 4. 2012
------------------------	------------

Zgodovina verzij

Verzija	Datum	Razlog za spremembo	Opis spremembe

Uvod

Vsakdo ima pravico do varstva pred nalezljivimi boleznimi ter dolžnost varovati svoje zdravje in zdravje drugih pred nalezljivimi boleznimi (Zakon o nalezljivih boleznih).

Pomembno je, da so otroci, ki obiskujejo vrtec oz. šolo, pravočasno cepljeni proti boleznim, v skladu s programom cepljenja in zaščite z zdravili.

Zaradi tesnih stikov v skupini otrok vključenih v vrtec oziroma šolo, so pogoji za širjenje nalezljivih boleznih in okužb (predvsem dihal in črevesnih okužb) v takih okoljih zelo v ospredju. Otroci pogosto занesejo okužbe oziroma bolezni iz domačega okolja in tudi obratno.

Vrtci in šole so dolžni zagotoviti ustrezne sanitarno higienske pogoje in higiensko vzdrževanje objektov in prostorov, kjer se zadržujejo otroci ter s tem prispevati k zmanjšanju tveganja za širjenje nalezljivih boleznih in okužb.

Kadar otrok nenadno zboli v šoli ali vrtcu in obstaja sum, da gre za nalezljivo bolezen, mu je treba do prihoda staršev omejiti stike z drugimi otroki. Pri tem upoštevamo ukrepe za preprečevanje širjenja nalezljivih boleznih, glede na prisotne bolezenske znake (driska, kašelj, izpuščaji...). Z izključitvijo otroka z okužbo oziroma nalezljivo boleznijo pomembno zmanjšamo tveganje za širjenje bolezni na druge otroke in zaposlene.

Otroke s kroničnimi ali drugimi osnovnimi obolenji je potrebno individualno obravnavati z vidika potrebe po dodatni zaščiti.

Tveganje za širjenje nalezljivih boleznih v vrtcih in šolah se pomembno zmanjša z upoštevanjem higienskih pravil in tudi priporočil o ponovni vključitvi otroka v vrtec oziroma šolo po preboleli nalezljivi bolezni oziroma okužbi.

Pogosto je težko preprečiti širjenje virusnih okužb, ki se prenašajo po zraku (prehladna obolenja, gripa, črevesne virusne okužbe). Zato moramo starše še posebej spodbujati, da ukrepajo po navodilih zdravnika in otroke obdržijo doma, ko kašljajo, kihajo, imajo drisko, vročino, izpuščaji, dokler ne preneha njihova kužnost.

Pri presoji glede zdravstvenega stanja otrokov izbrani zdravnik ocenjuje pogoje glede trajanje kužnosti pri posamezni nalezljivi bolezni oziroma okužbi z vidika možnosti vnosa in širjenja v vrtčevem oziroma šolskem okolju, ter otrokovo počutje.

Blažji kašelj in nahod, če se otrok dobro počuti, nista razlog, da bi otrok ostajal doma.

Priporočena ponovna vključitev po preboleli bolezni oz. okužbi temelji na dokazih podprtih dejstvih o trajanju kužnosti pri posamezni nalezljivi bolezni pri sicer zdravih otrocih.

Ključna je vloga staršev

Starši imajo ključno vlogo pri preprečevanju širjenja nalezljivih boleznih in okužb v vrtcih in šolah. Pomembno lahko prispevajo k zmanjšanju tveganja za širjenje okužb, če dosledno upoštevajo priporočila tudi glede ponovne vključitve otroka po preboleli bolezni oziroma okužbi. S tem omogočijo, da se otroci dobro pozdravijo preden se ponovno vključijo v skupino in da bolezni ne širijo na sovrstnike.

Starši naj vrtcu oziroma šoli pred ponovno vključitvijo otroka po preboleli nalezljivi bolezni ali okužbi predložijo izjavo, da je otrok zdrav oziroma ne prenaša okužbe oziroma nalezljive bolezni. To lahko storijo na posebnem obrazcu (Priloga A), na katerem s podpisom potrdijo resničnost izjave.

Namen smernic

Te smernice so namenjene predvsem strokovnim delavcem vrtca, staršem ter tudi zdravstvenim delavcem in predstavljajo dobre prakse pri varovanju pred širjenjem okužb in nalezljivih boleznih v vrtcu in šoli.

Uporabljeni so bili različni strokovni viri, vključno s pregledom podobnih priporočil različnih javnozdravstvenih nacionalnih ustanov v tujini.

Cilj smernic je, da se poenoti dobra praksa varovanja zdravja otrok v primeru nalezljivih boleznih ali okužb z vidika ponovnega vključevanja v skupino, kar je razvidno v preglednici 1.

Z upoštevanjem priporočil se bo pomembno zmanjšalo širjenje boleznih v vrtcih in šolah in prispevalo k zagotavljanju zdravega okolja za otroke, vključene v vrtce in šole.

Smernice ne vključujejo vseh zdravstvenih vidikov oziroma bolezenskih stanj, ki so lahko razlog za začasno izključitev otroka iz vrtca oz. šole, ampak zajemajo samo omejitve zaradi okužb in nalezljivih boleznih z vidika možnosti širjenja nalezljivih boleznih zaradi običajnih stikov v vrtcu in šoli ter glede na trajanje kužnosti.

Kljub smernicam, ki obstajajo za posamične bolezni je potrebno vedno upoštevati tudi otrokovo splošno kondicijo, počutje, da se normalno prehranjuje, spi ali igra.

Preglednica 1: Nalezljive bolezni in okužbe z navedbo časa, ko je otrok z vidika kužnosti lahko ponovno vključen v vrtec ali šolo

KAPLJIČNE NALEZLJIVE BOLEZNI

Nalezljiva bolezen/okužba	Vključitev v vrtec/šolo
GRIPA	Po 7 dneh od začetka bolezni oziroma po ozdravitvi.
OSLOVSKI KAŠELJ	Po 5 dneh od začetka antibiotičnega zdravljenja, oziroma po 21 dneh od začetka bolezni, če ni bilo antibiotičnega zdravljenja.
DAVICA	Odloči otrokov zdravnik, po posvetu z območnim epidemiologom.
TUBERKULOZA*	Odloči pulmolog iz pulmološkega dispanzerja.

*Kužni so bolniki, pri katerih v direktnem razmazu izmečka najdemo bacile tuberkuloze

ČREVESNE NALEZLJIVE BOLEZNI

Nalezljiva bolezen/okužba	Vključitev v vrtec/šolo
DRISKA/BRUHANJE* (Campylobacter, E. coli, Giardia, Salmonella, rotavirus, norovirus)	Po 48 urah od zadnjega bruhanja ali driske.
HEPATITIS A	Po 14 dneh po pojavu prvih znakov oziroma po 7 dneh po pojavu zlatenice.
E.coli (VTEC)	Po 48 urah od zadnjega bruhanja ali driske.
TIFUS, PARATIFUS	Po prvem negativnem izvidu vzorca blata (potrdilo izda območni ZZV**).
GRIZA (Šigeloza)	Po prvem negativnem izvidu vzorca blata (potrdilo izda območni ZZV**).
KRIPTOSPORIDIOZA	Po 48 urah od zadnjega bruhanja ali driske.
GLISTAVOST	Ni omejitev.

**otroci lahko izločajo povzročitelja v blatu tudi še več tednov po preboleli bolezni, zato je potreben poostren higienski režim pri previjanju v vrtcu oziroma po uporabi stranišča.*

****Glej kontaktne podatke območnih Zavodov za zdravstveno varstvo**

NALEZLJIVE BOLEZNI Z IZPUŠČAJI

Nalezljiva bolezen	Vključitev v vrtec/šolo
OŠPICE	Po 4 dneh po pojavu značilnega izpuščaja.
RDEČKE	Po 6 dneh po pojavu značilnega izpuščaja.
MUMPS	Po 5 dneh po pojavu značilne otekline.
ŠKRLATINKA,STREPTOKOKNA ANGINA	Po 24 urah od začetka antibiotičnega zdravljenja.
NORICE	Po 5 dneh po pojavu značilnega izpuščaja, oziroma ko ni več svežih mehurčkov in se vsi mehurčki posušijo.
INFEKCIJSKA MONONUKLEOZA	Ni omejitev.
PETA BOLEZEN* (Erythema infectiosum)	Ni omejitev.
ŠESTA BOLEZEN (Exanthema subitum)	Ni omejitev.
HERPES (Herpes simpleks)	Ni omejitev.

*peta bolezen, ki jo povzroča Parvovirus B19 lahko ogroža plod v zgodnji nosečnosti (do 20. tedna). Nosečnico je treba obvestiti, če so v skupini otroci, ki prebolevajo peto bolezen in ji svetovati posvet z ginekologom.

KOŽNE NALEZLJIVE BOLEZNI

Nalezljiva bolezen/infestacija	Vključitev v vrtec/šolo
NAGLAVNA UŠIVOST	Takoj po uspešno opravljenem razuševanju.
GARJE	Takoj po uspešno izvedenem postopku zdravljenja.
MEHKUŽKE *	Ni omejitev.
BRADAVICE	Ni omejitev.
MIKROSPORIJA**	Ni omejitev, če so kožne spremembe pokrite.

* Molluscum contagiosum - virusna okužba kože

****Otrokom, ki imajo kožne spremembe na odkritih delih telesa se odsvetuje udeležba pri šolski telovadbi in skupinskih športih do prvega negativnega mikološkega izvida.**

NALEZLJIVE BOLEZNI, KI SE PRENAŠAJO S KRVJO IN OSTRIMI PREDMETI

Nalezljiva bolezen/okužba	Vključitev v vrtec/šolo
HEPATITIS B,C	Ni omejitev.
HIV/AIDS	Ni omejitev.

DRUGE NALEZLJIVE BOLEZNI IN OKUŽBE

Nalezljiva bolezen/okužba	Vključitev v vrtec/šolo
BOLEZEN ROK, NOG, UST**	Ko ni več svežih mehurčkov in se vsi mehurčki posušijo.
GNOJNO VNETJE KOŽE	Po 48 urah od začetku antibiotičnega zdravljenja, če so gnojne rane pokrite.

**** povzročajo različni Cocksacki virusi.**

Podrobnosti o posameznih nalezljivih boleznih in priporočenih ukrepih lahko najdete na spletni strani IVZ : <http://www.ivz.si/> PODROČJE DELA / Nalezljive bolezni od A do Ž

IZBRUH V ŠOLI ALI VRTCU

O izbruhu nalezljive bolezni govorimo, če se v določenem časovnem obdobju pojavita dva ali več primerov iste bolezni pri otrocih v eni ali več skupinah.

Pri izbruhu predpostavljamo, da imajo zboleli skupen izvor okužbe oziroma, da so med seboj povezani.

O sumu na izbruh nalezljive bolezni vrte/šola takoj obvesti epidemiološko službo pristojnega območnega Zavoda za zdravstveno varstvo (ZZV). V sporočilu navede najnujnejše podatke in informacije. (PRILOGA B).

Po navodilu območnega epidemiologa vrtec ali šola izvede potrebne ukrepe.

Po presoji območnega epidemiologa, ki vodi epidemiološko preiskavo, je odgovorna oseba vrtca/šole vključena v skupino, ki obravnava izbruh.

O ukrepih vrtec/šola obvesti starše.

PRILOGA A:

IZJAVA

S podpisom izjavljam, da je zdravstveno stanje otroka

(ime in priimek otroka): _____, (datum rojstva otroka): _____,

po preboleli nalezljivi bolezni/okužbi z vidika trajanja kužnosti primerno za ponovno vključitev v vrtec/šolo (kar je potrdil tudi otrokov izbrani zdravnik DA/NE – ustrezno podčrtaj).

Ime in priimek starša:

Podpis starša:

Datum:

PRILOGA B:**SPOROČILO VRTCA/ŠOLE OBMOČNEMU ZZV O SUMU NA IZBRUH NALEZLJIVE
BOLEZNI**

Vrtec/šola		
Datum začetka obolenja		
Glavni znaki pri zbolelih		
Število obolelih otrok		
Število zbolelih zaposlenih		
Število izpostavljenih otrok		
Število izpostavljenih zaposlenih		
Kontaktna oseba za sodelovanje pri obravnavi izbruha v vrtcu/šoli	Ime, priimek:	
	Telefon:	
	Mail:	
Datum obvestila o izbruhu		
Podpis odgovorne osebe		

PRILOGA 2: Kontaktni podatki območnih zavodov za zdravstveno varstvo

CELJE		
Zavod za zdravstveno varstvo Celje (dosegljivost od 7. do 20. ure)		
Ipavčeva 11 3000 Celje tel.: 03/42 51 200 fax.:03/42 51 115		
ime epidemiologa	e-mail	GSM
Alenka Trop Skaza	alenka.skaza@zzv-ce.si	041 717 601
Lucija Beškovnik	lucija.beskovnik@zzv-ce.si	031 378 349

KOPER		
Zavod za zdravstveno varstvo Koper		
Vojkovo nabrežje 4 6000 Koper tel.: 05/66 30 800 fax.:05/66 30 808		
ime epidemiologa	e-mail	GSM
Boris Kopilovič	boris.kopilovic@zzv-kp.si	031 632 363

KRANJ		
Zavod za zdravstveno varstvo Kranj		
Gospodsvetska 12 4000 Kranj tel.: 04/20 17 160 fax.:04/20 17 113		
ime epidemiologa	e-mail	GSM
Irena Grmek - Košnik	irena.grmek-kosnik@zzv-kr.si	051 663 348 ali 041 546 591
Andreja Krt - Lah	andreja.krt-lah@zzv-kr.si	051 663 348 ali 041 546 592

LJUBLJANA		
Zavod za zdravstveno varstvo Ljubljana		
Zaloška 29, 1000 Ljubljana tel.: 01/58 63 900 fax.:01/54 03 190		
ime epidemiologa	e-mail	GSM
Ondina Jordan Markočič	ondina.jordan@zzv-lj.si	041 591 256
Dražen Stojanovič	drazen.stojanovic@zzv-lj.si	041 591 256
Nives Letnar Žbogar	nives.letnar@zzv-lj.si	041 591 256
Tjaša Jerman	tjaša.jerman@zzv-lj.si	041 591 256
Jana Svetičič Marinko	jana.marinko@zzv-lj.si	041 591 256
Irena Veninšek Perpar	irena.perpar@zzv-lj.si	041 591 256

MARIBOR		
Zavod za zdravstveno varstvo Maribor		
Prvomajska ul. 1 2000 Maribor tel.: 02/45 00 100 fax.:02/45 00 225		
ime epidemiologa	e-mail	tel.
Karl Turk	karl.turk@zzv-mb.si	02/45 00 100
Zoran Simonovič	zoran.simonovic@zzv-mb.si	02/45 00 100
Zorica Levačič	zorica.levacic@zzv-mb.si	02/45 00 100

Zavod za zdravstveno varstvo Murska Sobota

Arhitekta Novaka 2 B
9000 Murska Sobota
tel.: 02/53 02 110
fax.:02/53 02 111

ime epidemiologa	e-mail	GSM
Teodora Petraš	teodora.petras@zzv-ms.si	041 733 916

NOVA GORICA**Zavod za zdravstveno varstvo Nova Gorica**

Vipavska 13, Rožna Dolina,
5000 Nova Gorica
tel.: 05/33 08 600
fax.:05/33 08 608

ime epidemiologa	e-mail	GSM
Marko Vudrag	marko.vudrag@zzv-go.si	051 316 535
Nataša Šimac	natasa.simac@zzv-go.si	051 316 535
Mario Fafangel	mario.fafangel@zzv-go.si	051 316 535

NOVO MESTO**Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto**

Mej vrti 5
8000 Novo mesto
tel.: 07/39 34 100
fax.:07/39 34 101

ime epidemiologa	e-mail	GSM
Marta Košir	marta.kosir@zzv-nm.si	031 374 343
Dušan Harlander	dusan.harlander@zzv-nm.si	031 374 343
Bonia Miljavac	bonia.miljavac@zzv-nm.si	031 374 343

RAVNE**Zavod za zdravstveno varstvo Ravne**

Ob suhi 11
2390 Ravne na Koroškem
tel.: 02/87 05 600
fax.:02/87 05 625

ime epidemiologa	e-mail	tel.
Evgen Janet	evgen.janet@zzv-ravne.si	02/87 05 620
Neda Hudopisk	neda.hudopisk@zzv-ravne.si	02/87 05 620

PRILOGA: Koledar obveznih cepljenj predšolskih in šolskih otrok

STAROST/ ŠOLSKO OBDOBJE	NALEZLJIVE BOLEZNI PROTI KATERIM CEPIMO
Prvo leto starosti	
3 mesece	davica, tetanus, oslovski kašelj, hemofilus influence tip b (Hib), otroška paraliza (1. odmerek)
4 do 5 mesecev	davica, tetanus, oslovski kašelj, Hib, otroška paraliza (2. odmerek)
6 mesecev	davica, tetanus, oslovski kašelj, Hib, otroška paraliza (3. odmerek)
Drugo leto starosti	
12 do 18 mesecev	ošpice, mumps, rdečke (1. odmerek)
12 do 24 mesecev	davica, tetanus, oslovski kašelj, Hib, otroška paraliza (revakcinacija)
Pred vstopom v šolo	
5 do 6 let	ošpice, mumps, rdečke (2. odmerek) hepatitis B (1. in 2. odmerek)
Šolsko obdobje	
1. razred OŠ	hepatitis B (3. odmerek)
3. razred OŠ	davica, tetanus, oslovski kašelj (revakcinacija)
6. razred OŠ	humani virusi papiloma (HPV) (1., 2. in 3. odmerek)
ob sistematskem pregledu v srednji šoli	tetanus (revakcinacija)

V skladu z Zakonom o nalezljivih boleznih (Ur. list, št. 33/2006) minister za zdravje izda letni Program cepljenja in zaščite z zdravili.

VKLJUČITEV OTROKA V VRTEC / ŠOLO PO PREBOLELI NALEZLJIVI BOLEZNI ALI OKUŽBI - SMERNICE

KAPLJIČNE NALEZLJIVE BOLEZNI	VKLJUČITEV OTROKA V VRTEC / ŠOLO
GRIPA	Po 7 dneh od začetka bolezni oziroma po ozdravitvi.
OSLOVSKI KASELJ	Po 5 dneh od začetka antibiotičnega zdravljenja, oziroma po 21 dneh od začetka bolezni, če ni bilo antibiotičnega zdravljenja.
DAVICA	Odloči otrokov zdravnik, po posvetu z območnim epidemiologom.
TUBERKOLOZA	Odloči pulmolog iz pulmološkega dispanzerja.
ČREVESNE NALEZLJIVE BOLEZNI	VKLJUČITEV OTROKA V VRTEC / ŠOLO
DRISKA/BRUHANJE* (Campylobacter, E. coli, Giardia, Salmonella, rotavirus, norovirus)	Po 48 urah od zadnjega bruhanja ali driske.
HEPATITIS A	Po 14 dneh po pojavu prvih znakov oziroma po 7 dneh po pojavu zlatenice.
E. COLI (VTEC)	Po 48 urah od zadnjega bruhanja ali driske.
TIFUS, PARATIFUS	Po prvem negativnem izvidu vzorca blata (potrdilo izda območni ZZV).
GRIŽA (Sigeloza)	Po prvem negativnem izvidu vzorca blata (potrdilo izda območni ZZV).
KRIPTOSPORIDIJOZA	Po 48 urah od zadnjega bruhanja ali driske.
GLISTAVOST	Ni omejitev.
NALEZLJIVE BOLEZNI Z IZPUŠČAJI	VKLJUČITEV OTROKA V VRTEC / ŠOLO
OŠPICE	Po 4 dneh po pojavu značilnega izpuščaja.
RDEČKE	Po 6 dneh po pojavu značilnega izpuščaja.
MUMPS	Po 5 dneh po pojavu značilne otekline.
ŠKRLATINKA, STREPTOKOKNA ANGINA	Po 24 urah od začetka antibiotičnega zdravljenja.
NORICE	Po 5 dneh po pojavu značilnega izpuščaja, oziroma ko ni več svežih mehurčkov in se vsi mehurčki posušijo.
INFEKCIJSKA MONONUKLEOZA	Ni omejitev.
PETA BOLEZEN** (Erythema infectiosum)	Ni omejitev.
ŠESTA BOLEZEN (Erythema subitum)	Ni omejitev.
HERPES	Ni omejitev.
KOŽNE NALEZLJIVE BOLEZNI	VKLJUČITEV OTROKA V VRTEC / ŠOLO
NAGLAVNA UŠIVOST	Takoj po uspešno opravljenem razuševanju.
GARJE	Takoj po uspešno izvedenem postopku zdravljenja.
MEHKUŽKE	Ni omejitev, če so kožne spremembe pokrite.
BRADAVICE	Ni omejitev.
MIKROSPORIJA***	Ni omejitev***, če so kožne spremembe pokrite.
NALEZLJIVE BOLEZNI, KI SE PRENAŠAJO S KRVJO IN OSTRIMI PREDMETI	VKLJUČITEV OTROKA V VRTEC / ŠOLO
HEPATITIS B,C	Ni omejitev.
HIV / AIDS	Ni omejitev.
DRUGE NALEZLJIVE BOLEZNI IN OKUŽBE	VKLJUČITEV OTROKA V VRTEC / ŠOLO
BOLEZEN ROK, NOG, UST****	Ko ni več svežih mehurčkov in se vsi mehurčki posušijo.
GNOJNO VNETHJE KOŽE	Po 48 urah od začetka antibiotičnega zdravljenja, če so gnojne rane pokrite.

* otroci lahko izločajo povzročitelja v blatu tudi še več tednov po preboleli bolezni, zato je potreben poostren higienski režim pri previjanju v vrtcu oziroma po uporabi stranišča.
 ** peta bolezen, ki jo povzroča Parvovirus B19 lahko ogroža plod v zgodnji nosečnosti (do 20.tedna). Nosečnico je treba obvestiti, če so v skupini otroci, ki prebolevajo peto bolezen in ji svetovati posvet z ginekologom.
 *** otrokom, ki imajo kožne spremembe na odkritih delih telesa se odsvetuje udeležba pri šolski telovadbi in skupinskih športih do prvega negativnega mikološkega izvida.
 **** povzročajo različni Coxsacki virusi.

VIRI

1. Zakon o nalezljivih boleznih. Uradno prečiščeno besedilo. Uradni list RS št. 33; 30. 3. 2006.
2. [Program cepljenja in zaščite z zdravili za leto 2011](http://www.mz.gov.si/). Povzeto 4.2.2012 s spletne strani <http://www.mz.gov.si/>
3. Communicable disease Guidelines For teachers, child care workers, local government authorities and medical practitioners. Povzeto 4.2. 2012 s spletne strani <http://www.public.health.wa.gov.au/cproot/471/2/2101%20GUIDE.pdf>
3. Guidance on infection control in schools and other childcare settings. Povzeto 4.2. 2012 s spletne strani HPA http://www.hpa.org.uk/webc/HPAwebFile/HPAweb_C/1194947358374